

Изазид уторком, четвртком и суботом.
 ПРЕДПЛАТА: за Краљевину Југославију
 мјесечно Д 15; тродјесечно Д 40;
 за Италију мјесечно дјелом по
 Једини број 30 центовања. Огласи
 по цјенику. Поједини број Д 1-50.

ДАЛМАТИНСКИ РАДИКАЛ

Помшарина плаћена у готову.

Издаје: Окружни Одбор Народне
 Радикалне Стравке у Шабенику.
 Одговорни уредник: Шпиро Такић.
 Телефон број 60.
 Штамп: Нова Штампарија - Шабеник.

Година II.

ШИБЕНИК, субота 28. априла 1923.

Број 81.

МАНИЈА.

Splitski »Jugoslovenski Narod« u broju od 25. ov. mj. donosi jedan telegram iz Beograda u kome se kaže: »U zadnje vrijeme, pokazuje naša vlada maniju da neprestano zaključuje u inostranstvu zajmове za podizanje Beograda a na teret cijele zemlje, i ako se Beograd ima podizati samo iz svota dobivenih na ime reparacija«.

Ovo i ovako pisanje je jedna infamija prve vrsti i naljgule dijete razumije, koja mu je svrha. Treba što je moguće više pred neukim i nesavjestnim narodom mraziti vladu i Beograd, a indirektno podizati kult prama drugim gradovima, odnosno krajevima.

Niko, ko čita naše novine, nije sigurno našao da je vlada sklopila kakav zajam za podizanje Beograda, već će biti pročitao više puta, da je opština Beogradska sklopila zajmova za podizanje zgrada, a svakome je poznato, da u takom slučaju vlada mora zajam da odobri i potvrdi. Opština mora da za garanciju zajma podloži svoje daće, svoje prihode i svoja dobra, a to ne samo da ne može i ne smije, nego ne bi bilo ni pravno ni uvijek pametno da radi bez nečijevog pristanka i odobrenja.

Nije pak istina, da se Beograd ima podići za svotama iz reparacija. Onaj se grad kao i drugi porušeni i opustošeni gradovi po Srbiji, imaju samo popraviti sa onim svotama i materijalom, što se prima na ime reparacija. Centralne vlasti bile su osuđene da plate ne samo Beogradu i drugim gradovima, već i privatnim licima, sve one štete, što su kome nanijele bombardovanjem, pljačkanjem i rušenjem dok su Austrijanci, Nijemci i Bugari gospodovali po Srbiji. Ali i kad bi bila istina da vlada hoće da podigne Beograd, to je ne samo njezino pravo, nego i njezina dužnost. Svaki poštenu državljanin bi se imao radovati da mu predstolnica bude lijepi i modernom urejeni grad, jer su prestolnice slike cijele države. Svak znađe što je vlada u Beču i Pešti uradila za ove gradove, pa u nijednoj našoj novini nijesmo nikad čitali da je ko protestirao, a kamo li ovako pisao i baš u formi telegrama, hoteci tome dati veću važnost i neka svakome bolje upane u oči sve ono, čime se hoće da napadne vladu i onaj, za neke crni grad, što se zove Beograd.

I u nekim zagrebackim novinama čitali smo istu stvar, samo malo drukčije. Ondje se piše, da vlada hoće da sklopi jedan oveći zajam, sa kojim bi imala da zida zgrade za razna nadležstva, kao ministarstva i druge urede, Vlada nema svojih posrednih kuća za urede i druga zvanja, već se nalaze raštrkani po raznim kućama i ulicama, a što je najglavnije za to plaća barijoselovne najmove, pa mjesto toga, odlučila je da gradi potrebite zgrade, a sa novcima što plaća za kiriju, moći će da kroz stanovito vrijeme isplati dug. Pošto se pak to ima da gradi u Beogradu, oni listovi su ljuti, jer da će od toga imati korist samo onaj grad. Ne kažu pak da će se graditi na teret cijele države.

Mi bi ih pak htjeli pitati, da li zahtjevalju da se ministarstva zidaju ne u Beogradu, već u jednom drugom gradu i kad bi vlada slučajno što tako odredila, bi li onda dotični gradovi vikali na vladu da njima daje koristi a drugima ne.

Nego kad smo jednom na ovom predmetu, pitamo mi one koji ovo pišu, iz kojih sredstava, na teret koga i u čiju korist je vlada iz Beo-

grada bila dala nekoliko milijuna za vodovode dvaju gradova u Dalmaciji, a sav taj novac je potrošio samo jedan grad. Ko plaća i izdržava pozorišta, od kojih nema koristi nego samo jedan grad, a u najbližoj našoj okolici nemamo ni osnovnih škola? Odatle je vlada dala svu silu cijevi, a do brza će stići i mašinerije za vodovod jednog grada i ko će imati od toga koristi, dok po selima nema ni bunara? Daje vlada na stotine hiljada za uređenje šetališta i parkova, a u mnoga se sela ne može pristupiti jer nema puta.

Mnogi će kazati: pa zašto vlada ne gradi te potrebite škole, ceste, bunare i ostalo, ali ne govori, gdje će se naći milijuni za sve to. Tuže se, da se Beograd podiže na teret cijele zemlje, i kad bi bilo onako kako oni pišu, mogli bi donekle i imati pravo, ali ne kažu na čiji teret i čiju korist pitaju da im država sagradi ne jednu već tri željeznice: Unsku, Ličku, a sad su uprili da im se gradi Sarajevska, a ako Bog da, uskrsnuće opet i ona glasovita Aržano-Buđonju, ne mareći da sva Srbija nema nego jednu željeznicu iz Beograda do Soluna sa par trakova.

Kad bi se na našem Primorju gradile neke luke, kako neki žele, ne bi bio dostatan budžet cijele Kraljevine, a tada se ne bi napadalo vladu, već bi se pisalo i govorilo, da je to njihovo pravo, a vladina dužnost.

Ovo smo napisali pod utiskom onih neosnovanih vijesti, kojima je tendencija sasvim protivna. Mjesto da imaju malo milosrđa i obzira prema Beogradu i onaj jednoj zemlji, koja im je dala sve što imaju, oni se pokazuju sad ovako neblagodarni, da se najblaže izrazimo. Ovo je manija, a ne vladino sklapanje zajmova.

Nar. Rad. Stranka za Dalmaciju.

U vrijeme najveće političke krize, dok su sve druge stranke zaokupljene isključivo svojim stranačkim poslovima, radikalni poslanički klub raspravljao je puna tri dana o gladi, koja je zavladala u mnogim krajevima naše otadžbine, a osobito u Dalmaciji, Lici, Crnoj Gori i Hercegovini. I radikalni poslanici iz Dalmacije povelu su u klubu i na kompetentnom mjestu živu akciju, da se odma i što je moguće više pomogne gladnom narodu naše kršne Dalmacije, ističući bijedu i glad koja hara. O ovome je izdao radikalni klub i saopštenje, iz kojeg vadimo ono što se odnosi na Dalmaciju. Poslanički klub Narodne Radikalne Stranke, povodom izvještaja pojedinih poslanika, da je narod u izvjesnim krajevima vrlo oskudan u hrani, poslije duge i iscrpne diskusije donio je jednoglasno rezoluciju: da se sav preostatak kukuruza, koji se nalazi u skladištima Zadružnog Saveza u Splitu, proda preko opština i uz njihovu garanciju oskudnom narodu na dug. Osim toga treba što prije nabaviti najpotrebitiju količinu hrane i pod jednakim uslovima prodati je narodu.

Poslanički klub poduzeo je odma sve korake kod vlade, da se ovaj predlog prihvati i da se brzo priskoči bijednom narodu u pomoć.

Dalmacija je izabrala 15 poslanika, da zastupaju njezine interese u Beogradu u Narodnoj Skupštini. Tek ih je 6 u Beogradu, dok ih 7 sjedi kod kuće, a od ovih 6 radi ih pet, i to onih pet, koje je poslala Nar. Rad. Stranka. I dok drugi viču protiv države, rade protiv narodnih interesa, dotle poslanici radikalni rade za interese naroda, vršeci savjesno svoju dužnost, koju im je narod povjerio.

Русија.

Пред неколико дана рашириле су се вјести по европској штампи о револуцији у Москви и о побуну неколико одјела црвене војске на јужним границама Русије. Службених вјести о овим догађајима још нема. Међутим стижу вјести, да је последњих дана дошло до сељачких и радничких немира, који су уперени против жидова. У Москви је морала иступити и црвена војска против масе, која је протестирала против прогона свештеника. Уличне манифестације биле су као одговор на оне неверничке и атеисте, који су приредили опход с изанаженим и изгрђеним иконама светаца и који су јавно на улици палили свете иконе а онда црвене обезначили.

Осим овога Москва је последњих дана постала позоришта оштре интригантске борбе неколицине људи, који чепау, да након Лењинове смрти уаму сву власт у своје руке. Жидовска је олигархија у Москви подузела најразноврсније припреме, да се уздржи и након Лењинове смрти на власти. Клика Жидова — Троцки, Камењев, Сталин и др. одлучила је, да под сваку цијену буде Лењиновим наслједником Жидов, вјеројатно Камењев, кога држе способна и умјерена човека. Калинин, који се може рачунати као предсједник совјетске социјалистичке републике, само је по имену хришћанин. Иначе он је само фигура без мозга, која покрива жидовске интриге. Жидови искористићу његово име и положај, прикажујући га јавности као мужика, радника, јер је прије неколико година радио као обичан радник.

Кад би Камењев или Сталин дошао на Лењиново мјесто, Русија би опет дошла за дуље доба у руке жидовске олигархије. Против томе дигли су се многи фанатички болшевици из разлога опрезности. Додуше у њих нема антисемитизма, али знају да сви мужици и већина војника црвене армије аступају мишљење, да Лењиновим наслједником мора бити прави Рус. Жидови су пак увјерени да ће наметнути и овај пут своју вољу, јер Троцки заповиједа армијом.

Последњих дана болшевички терор дошао је на врхунац, комунистичка младеж плачка цркве, скрда иконе, којима се је руски народ клањао кроз вјекове, а поред тога болшевички вође отимљу се за Лењиново жељало. Све ово не може да уроди добрим плодом. Русији је народ стрпљив. Он може много да поднесе, али и њему ће морати чаша стрпљења прекијети. Русија се налази на прагу нових догађаја, који би могли да изненаде свијет, као што су изненадили и они у јесени 1917 године.

Исељавање из Италије.

Талијанске новине доносе статистику исељеника у години 1921-22. Према тој статистици те је године исељило из Италије 883.681 особа. У исто време исељило је из Енглеске заједно с Ирском 634.514, Шпанијолске 279.918, Португала 104.670. На то примјеђује „Ил Месаџеро“, да као што је прије рата имала Италија првенство у исељеништву са 579.383 исељеника на годину, тако и у години 1920, 1921, и 1922 Италија односи ово жалосно првенство. У прва три мјесеца ове године исељило се је из Италије 91.678 особа. Ово је пренише кад се зна да се највише свијета сели баш у љето.

Стоچارство у нашој земљи.

Да бисмо имали тачан преглед богатства и нашој земљи, директор државне Статистике, г. Ђурић предузео је имењивост осталог, огроман и тежак посао да изради детаљну статистику о стању стоке у свим нашим крајевима, уопште и појединачно. Послије неколико мјесеца напорног рада овај тежак посао приведен је крају, и Државна Статистика дала је у штампу већ израђене картографске прегледе.

Највише има оваца

Према тим подацима, наша земља је најбогатија овцама, којих има у свим крајевима 5,372.852 комада. О тога највећи број пада на Стару Србију, која има сама 2,291.539 комада, дакле више од двије трећине у цијелој држави.

Главна количина оваца, у густим масама, од 40 па скоро до 90 на квадратном километру, налазе се у и сточном дијелу Сјеверне и Јужне Србије, у центру Сјеверне Србије, у сјеверо-западном дијелу Босне, у цијелој Далмацији Херцеговини и Црној Гори. У већим количинама има их у јужној Хрватској, Војводини и осталим дијеловима Јужне Србије. Најмање је оваца испод 10 на квадратном километру, у сјеверном дијелу Хрватске, Међумурја и Словеније.

Говеда

Одмах после је оваца долазе говеда. Њих има у цијелој земљи 4,959.807 комада. Од тога највећи дио, то јест 1,223.277 комада, пада на Босну и Херцеговину. Одмах после је тога долази Сјеверна Србија са 1,060.684 комада.

Главна количина, говеда у густим масама, од 30 па до скоро 50 грла на квадратном километру, налазе се у цијелом сјеверном дијелу Босне, у средњој Хрватској, Међумурју, западном дијелу Словеначке и у средњим дијеловима Србије.

У средњим количинама има их у цијелој Словеначкој, у сјеверо-западном Банату и у осталој Србији.

Најмање их има у Далмацији, Херцеговини, Црној Гори и Јужној Србији, то јест у брдвитим крајевима. Овде пада највише до 10 комада на квадратан километар.

Свиње

На треће мјесто долазе у нашој држави свиње. Њих има 3,372.852 комада. Од тога највећи дио пада на Хрватску и Славонију, т. ј. 943.788 комада, а одмах затим долази Сјеверна Србија са 746.335 комада.

Највећа количина свиња налази се у Војводини и Славонији, где има од 30 до скоро 60 комада на квадратном километру. У већим количинама налазе се у Хрватској и сјеверном дијелу Босне, у источном дијелу Србије и у Словеначкој.

У малим количинама налазе се у брдвитим крајевима, у Лици, Далмацији, и Црној Гори. Најмањи број, највише до два комада на квадратном километру, налазе се у цијелом доњем дијелу Босне, Херцеговине и Јужне Србије.

Козе

На четврто мјесто долазе козе. Њих има највише у брдвитим крајевима; у цијелој земљи имамо их 1,069.293 грла. Највећи број од 529.433 пада на Босну и Херцеговину. После тога долази Јужна Србија са 430.246 комада. У Сјеверној Србији има их 288.521.

Главна количина коза налази се у цијелој Јужној Србији, Црној Гори и Херцеговини и брдвитим крајевима Источне Србије, где пада 13 до 30 комада на квадратни километар. У великим количинама има их у Далмацији, западном дијелу Босне и уопште у источном дијелу Србије.

У малим количинама има их у Словеначкој и Хрватској, најмањи број, тек 1 грло на два квадратна километра, пада на Војводину и Међумурје.

Кови

На петом мјесту долазе коњи. Њих има 1.066.293. Највише их има у Хрватској и Славонији то јест 334.564 грла. На другом мјесту долазе Босна и Херцеговина са 192.631 грлом. У Србији има их 69.676.

Главна количина коња, од 15 па више по квадратном километру, налазе се у Војводини и Славонији. У великим количинама има их у Хрватској, сјеверном дијелу Босне, Међумурју и источном дијелу Словеначке. У средњим ко-

личинама има их у осталој Словеначкој, осталој Босни, цијелој Херцеговини, Далмацији, Лици, Јужној Србији и неким најсјевернијим дијеловима Сјеверне Србије (око Београда).

У најмањем броју, чак ни читав један на квадратном километру, налазе се у највећем дијелу Србије.

Магарци и мавке

Магарца има у цијелој земљи 84.200 грла. Највећи број пада на Јужну Србију која има 55.678 комада. Сјеверна Србија има 1.598 комада.

Мазага и мула има у читавој земљи 18.107 комада. Највећи број пада опет на Јужну Србију са 6.623 комада. Сјеверна Србија има 2340 комада.

Главна количина магарца, мази и мула је у брдвитим крајевима, а особито у Далмацији, Црној Гори и Јужној Србији. Иначе има их још у Херцеговини, западном дијелу Босне и Лици.

У свој осталој држави има их врло мало. Интересантно је напоменути, да у цијелом Међумурју има само 2 магарца, а у читавој Словеначкој само 295 комада. Дакле тамо магарци представљају особиту ријеткост.

Биволи

Бивола има у цијелој земљи 51.483 грла. Више од четири петине, то јест 42.994 грла пада на Јужну Србију. У Сјеверној Србији има их 6602. На свима Далматинским острвима има их укупно 4 комада, а у цијелој Словеначкој свега 16 комада.

Пернате живине

Пернате живине има у цијелој нашој земљи 15.074.156 комада. Највећи дио пада на Сјеверну Србију са 4,036.602 комада. После је долази одмах Хрватска и Славонија са 3,734.605 комада.

Главна количина пернате живине налази се у цијелој Војводини, и у централном дијелу Србије и у Међумурју, где пада од 140 до 200 комада на квадратни километар. У великим количинама има пернате живине у цијелој Сјеверној Србији, цијелој Хрватској, Словеначкој и сјеверним дијеловима Босне. У средњим количинама има је у Далмацији и Црној Гори, а најмање је има у Херцеговини и Јужној Србији.

Индустрија меда

Интересантна је још и индустрија меда, која на жалост није код нас добро развијена. У цијелој земљи има 543.164 кошнице. Од тога пада највише на Сјеверну Србију са 176.174 кошнице. На друго мјесто долазе Хрватска и Славонија са 101.363 кошнице.

Индустрија меда је врло слаба на острвима у Далмацији, где има свега 701 кошница, доста је добро развијена у Војводини.

Владина криза.

Гласови београдске штампе.

„Трибуна“ пише врло песимистички о радикалско-демократској коалицији, па каже да је ситуација данас компликованија него првога дана. Постоје три могућности: или радикалско-демократска коалиција, или радикалска хомогена влада, или коалиција радикала са којом странком из ревизионистичког блока. Муслимани и клерикалци су наводно већ донјели једногласну одлуку, да ће у случају радикалско-демократске коалиције одмах напустити Београд. Слиједиће ће недјеље ревизионисте у Загребу држати конференцију на којој ће бити донешене важне одлуке. — „Новости“ јављају, да радикали озбиљно раде на могућности коалиције са клерикалцима. Ова би коалиција са мањим групама имала 159 посланика, према томе апсолутну већину, те би могла владати кроз цијели купштински период. Клерикалци су наводно већ дали свој пристанак. „Новости“ пишу, да се јучер ујутро састао др. Корошец у свом стану са неколико првака радикалске странке и с њима преговарао о детаљима такве коалиције. „Новости“ додају изјаву једнога угледнога члана радикалске странке, који каже, да се за споразум Срба и Хрвата морају учинити неке концесије, јер да од тога споразума зависи напредак и срећа отаџбине.

Bugari i Radićeva politika.

Kakvu bezglavu i za sadanje naše prilike neprobavljivu političku kašu kuvaju naši separatisti, koji se okupljaju pod zastavom hrvatskoga „mirotvorca“ Radića, neka svjedoči i slijedeće: Kako je poznato, Radić u svom demagoškom programu zahtjeva i pripojenje Bugarske našoj državi. No da Radić vidi, šta radi bugarska omladina u Beču, koja je pangermanski orijentisana, sigurno bi, da je pametan čovjek, tu tačku brisao iz svog programa. Prije nekih 14 dana, kako jedan Slovenac piše, kad je baš bilo mnogo govora o Radiću, u jednoj bečkoj kafani zagrmli iz sveg grla nekoliko mladih ljudi: »Die Wacht am Rhein!« i »Deutschland uber Alles«. Pjesmu su popratile psovke na račun svega što osjeća i diše slovenski, naročito srpski. Bili su to bugarski gijaci, koji su imali na glavi kapice njemačkih »burševa«, a koji jedva znaju njemački toliko, da mogu na tom jeziku da poruče kašu. I sami Nijemci zgranuli su se nad tolikom nesvijesti Bugara, koji su za ove Bugare rekli, du su duševni bijednici. To treba da ima na umu i Radić, koji se toliko zauzima za Bugare, veli taj Slovenac. Izlišno je da i mi to komentarišemo, no ipak ćemo, kad je već o tome riječ, reći i mi nekoliko riječi. Zalosna je i nepobitna istina, da je velik dio bugarske inteligencije a tako i naroda neprijateljski raspoložen protiv naše države i Srba. Bugari još uvijek žive pod uticajem pangermanske propagande, a o kakvom spajanju Bugarske sa našom državom, nemože još za dugo vremena biti ni govora. To bi bilo nedonošće, čije rođenje nemože da dozvoli nijedan političar, koji trijezno i objektivno misli. Bugari bi imali, da mnogo toga prije okaju, a jaz kakav danas nas dijeli od Bugara, mogao bi možda da premosti samo dug i sistematičan kulturni i ekonomski rad, a nipošto politička vrtoglavost.

Madžarska i Čehoslovačka.

Između Madžarske i Čehoslovačke došlo je do oštrog diplomatskog sukoba te će po svojoj prilici Čehoslovačka prekinuti sve diplomatske veze sa madžarskom vladom. Čehoslovačka je već zatvorila granicu prema Madžarskoj i sve Madžare izgoni iz svoje zemlje. Ove represalije morala je Čehoslovačka da preduzme, zbog silnih madžarskih agitacija u Slovačkoj, zbog prelaza madžauskih noraužanih banda u Slovačku, kao i zbog progona Slovaka u Madžarskoj. Sva češka štampa ustaje protiv Madžarske i traži da se jednom Madžarima pokaže pesnica. Veći dio štampe traži da se povedu odma pregovori između Čehoslovačke i naše Kraljevine o zajedničkoj akciji i o zaposjednuću koridora. Na taj način, kad bi Čehoslovačka i naša Kraljevna graničile direktno, Madžarska bi se našla u drugom položaju i morala bi da mijenja svoju dosadašnju politiku.

Madžarska iznenagjena ovim mjerama voljna je da daje Čehoslovačkoj zadovoljštinu.

Ženidba vojvode od Yorka.

U četvrtak, 26. ov. mj. se je u westminsterskoj crkvi u Londonu, na svečan način obavilo vjenčanje drugog sina engleskog Kralja vojvode od Yorka, koji je bio vjenčani kum našem Kralju. Vojvoda se vjenčao sa škotkinjom Ladi Elisabeth Boves-Lion. Vjenčanje je obavljeno sa velikim sjajem. U London je došlo na stotine hiljada Engleza i stranaca da prisustvuju vjenčanju.

Zahvala. Tutorstvo srp. pravosl. crkve Sv.

Petra u bosanskom Graduhu najljepše zahvaljuje svojim onim darovateljima, koji su priložili bilo što za podignute pravoslavne crkve u Graduhu.

Домаће вијести.

Iz uredništva. Pošto štamparije ne rade na 1. maja, a kako ove godine taj dan pada u utok, to će slijedeći broj lista izaći u srijedu.

30. aprila. Kad je Zrinjsko-Frankopanska urota bila otkrivena i kad su zavjerenici bili ostavljeni sami sebi, pošto su najprije dobili od Leopolda jamstvo da im se neće ništa dogoditi, pošli su u Beč 1660. god. da se opravdaju pred Kraljem. Ali čim su Petar Zrinjski i Krsto Frankopan stigli u Beč i prije nego ih izvedoše pred kralja, bili su zatvoreni, njemačka vojska je provalila na sva njihova imanja, komesari su konfiskovali sve posjede i bogastvo, Katarina sa djetom odvedena u štajerski manastir i zavjerenici poubijani. Poslije jednogodišnje istrage Zrinjski i Frankopan su osugjeni na smrt i 1671., na 30. aprila, odsječene su im javno glave u Bečkom Novom Mjestu. Time su uništene dvije najmoćnije i posljednje starohrvatske porodice i slomljen otpor hrvatskoga oligarhijskoga, ali u ondašnjim prilikama doista i patriotskog plemtva. Time je dovršena stoljetna borba izmjeđu kraljeva i velikaša, ali je time bila skršena i otporna snaga, koja je bila nosilac hrvatske državne autonomije i predstavljala težnje samostalnosti Hrvatske. Njihovom smrću u Hrvatskoj nije nestalo otpora, a na površinu je došlo servilno plemtvo, koje se staralo samo za svoje staeleške privilegije.

U ponedjeljak 30. aprila, na godišnjicu Zrinjsko-Frankopanske smrti, Jug. Matica priređuje pomen u crkvi Sv. Jakova u 10 i po sati, uz sudjelovanje svih društava i korporacija. Na večer u 8 sati u 'dvorani Sokola održaće se akademija. Prof. Dr. M. Perković govoriće spomen slovo, a poslije toga će diletanti davati »Posljednji Zrinjski«.

Gjurgjevski uranak. U drugu nedjelju na 6. maja na dan Sv. Gjurgja ovdvašnja društva „Srpska Zemlj. Zadruka“, srp. prav. društvo „Pросвета“, pjevačko društvo „Srbadija“, kao i šibenički garnizon prirediće gjurgjevski uranak. Bilo bi poželjno da ovom uranku, našem lijepom tradicionalnom običaju, prisustvuju i ostala mjesta društva. Jer što ima ljepše, nego rano u jutro, kad majsko cvijeće i zelenilo miri na sve strane, ustati i poći u prirodu? Pozivlju se sva društva da dogju u ponedjeljak 30. aprila u 6 sati popodne na sastanak u srpsku osnovnu školu glade dogovora, kao i pojedinci, koji žele prisustvovati uranku.

Briga Nj. V. Kralja za činovništvo. 24. ov. mj. primio je Nj. V. Kralj u audijenciju deputacija činovničkih udruženja, koja je apelirala na njegovu intervenciju zbog popravka žalosnog materijalnog stanja činovnika. Kralj je odgovorio, da je činovničko pitanje njegova stalna briga, i da će učiniti sve što može. U toku pregovora za rješene krize, pokrenuto je i pitanje činovničkih i oficirskih dodataka na skupoću, te će, kako se čuje, ministar financija posovisiti neke takse, da dogje do nužnih prihoda za isplatu dodataka.

Prvi radovi k adaptaciji pozorišne zgrade u Šibeniku. Kako smo obavijestili iz mjerodavnih krugova, uprava mjesnog pozorišta, vodila je posljednjih dana pregovore sa akcionerima zgrade, o mjerama koje treba poduzeti da se pozorišna zgrada adaptira na način, kako bi svojim unutrašnjim uređajem čim bolje odgovorila svojoj pravoj svrsi i određenju. Budu li nastojanja uprave, krunisana uspjehom, nadati se je, da će uskoro biti istrgnuta iz vrtloga samozaboravi lijepa i reprezentativna pozorišna zgrada, koja je do nedavno obavijana maglicom zaboravi, i puštena da pauci po njenim pregradama mrežu savijaju, umjesto da su te pregrade i uređaj uzeti u posluđu za razvoj naše pjesme i umjetnosti. Odluku uprave koja kida sa pasivnošću i neradom posljednjeg vremena, najtoplije pozdravljamo, u uvjerenju da će djelo i rad uprave dati novog poleta ne samo našem mjestu, već i novog zamaha za razvoj naše glumačke i muzičke vještine.

Brzobjavne i telefonske vijesti

(Posebni izjužtaji „Dalmatinskog Radikala“).

Pomoć gladnoj Dalmaciji.

BEOGRAD, 28. Na intervenciju radikalskih poslanika iz Dalmacije, vlada je odlučila, da se odma priskoči u pomoć gladnom narodu u Dalmaciji. Sav kukuruz, što se nalazi kod Zadrugnog Saveza u Splitu, vlada će preuzeti i preko opština prodati narodu na dug.

Давидовић саставља владу.

Слабе наде у успјех.

BEOGRAD, 28. Јучер у јутро одржао је министарски савет сједницу, на којој се расправљало о ситуацији након дефинитивног одговора демократа. Константано је, да демократи постављајући онлаке захтјеве, т. ј. изборну пословну владу, која чим дође до неспораума, има расписати нове изборе, што демократи могу учинити првога дана, не иду за правим споразумом и њима није до ријешавања важних државних питања, већ до тога, да они врше изборе. Министарски је савет једногласно закључио да се на те захтјеве не може пристати и да Пашић пође у Двор и поврати Краљу мандат Пашић је то одмах и учинио, пошао у Двор и повратио мандат. Овај пут Краљ је то примио и одмах након одласка Пашићева позвао Давидовића, т. њему повјерио мандат за састав владе. Краљ се љутио на демократе, због њихових претјераних захтјева и није хтио да чује да повјери Давидовићу изборну владу. Краљ жели да се састави пословна влада те је изјавио Давидовићу жељу, да демократи редуцирају своје захтјеве.

Иаа тога је одржана пленарна сједница демократског клуба, на којој је Давидовић саопштио да је добио мандат за састав владе. Демократи су утврдили сљидећи програм владе: допунити чиновничког и инвалидског закона, закон о земљорадничким кредитима, осигурању радника, закон о путевима и о устројству војске. Затим би се одма пошло у изборе, а пронађала би их иста влада. Гледе подјеле портфеља демократи траже исти размјер од 16. децембра прошле године.

Радикалски клуб одржао је поподне сједницу и закључио да ће ићи у владу са демократима, ако Давидовић остане мандатар и ако демократи остану при досадашњим захтјевима.

U fond gradnje Sokolskog doma. Odborska sjednica sok. društva dne 24. aprila t. g. zaključila je, da od 1. maja t. g. unaha u fond gradnje sok. doma sve takse, koje će se utjerivati od iznajmljivanja društvenih prostorija drugim društvima i to bez iznimke za pojedine skupštine ili sastanke dinara 160, za predstave i zabave večernje dinara 260, za zabave koje traju iza ponoći dinara 360. — Odbor.

Čudo nauke. Glasoviti profesor psihičke nauke pariškog sveučilišta Dr. Evžen de Zin, priređiće u utorak 1. maja u kinu „Tesla“ jedno zanimivo veče, gdje će pokazati koliko je nauka napredovala u tom pravcu. Dr. Zin stekao je velikih priznanja u Francuskoj a sada u Bukureštu i Beogradu, kao i u drugim gradovima. I na dvorovima i na sveučilištima on je pravio pokuse, koji su izazvali čuđenje. Sada se nalazi u Dubrovniku, zatim dolazi u Šibenik i Split. Karte se dobivaju u knjižari Babić.

Vjenčani. Naš pristaša g. Petar Vulinović vjenčao se je danas sa gđicom Maricom Čulić iz Splita. Naša čestitanja.

U fond Nar. Rad. Stranke u Splitu. Naš odlični pristaša g. Josip Pohusta, apoteker, darovao je u fond stranke prigodom vjenčanja dra Mirka Buića sa gđicom Plazibat 100 dinara, a prigodom dolaska Nj. V. Kraljice Marije u Dalmaciju 100 dinara. Na ovaj lijepi primjer ugledali se i drugi.

Davidović kod Pašića.

BEOGRAD, 28. Јучер послје подне Давидовић је пошао до Паšićа као мандатар Круне, те га позвао да ступи у његову владу. Паšić се интересирао какав му је мандат Краљ повјерио, што је Давидовић разложио и рекао да има мандат за пословну владу. Паšić није дао дефинитиван одговор, већ је изјавио да ће одговорити тек касније.

Poslije toga sastanka Pašić je pošao u radikalski klub, gdje je iznio svoj razgovor sa Davidovićem i rekao, da nije mogao prihvatiti uslove demokrata. Tu Pašićevu izjavu klub je primio sa oduševljenjem. Radikalski klub nije donio nikakov zaključak, već je i dalje ostavio slobodne ruke Pašiću u vogaenju pregovora.

Davanjem mandata Davidoviću za sastav vlade situacija nije rasičena, već stoji na istoj tački. Davidović kod sastavljanja vlade nailazi na još veće poteškoće nego Pašić. Bez radikala Davidović ne može nikako sastaviti vladu, pa se u političkim krugovima čude, kako je Davidović uopšte primio ovaj mandat.

Давидовић вратио мандат.

Радикалска хомогена влада.

BEOGRAD, 28. Данас у подне пронои се глас да је Давидовић повратио Круни мандат, јер није могао да састави владу.

Рачуна се са сигурношћу да ће још данас повести Краљ Пашића и поновно му повјерити мандат, али овај пут за састав хомогене радикалске владе Пашић има пред собом јасно одређен пут којим иде. Он рачуна, као и цијели радикалски клуб, да је хомогена радикалска влада најбоље ријешење данашње ситуације, јер су за такову владу и Радић и Коршош и Слапо, док у случају радикалско-демократске коалиције, Коршош пријети да ће и он са својим посланицима оставити Београд

Stojan Protić.

BEOGRAD, 28. Stojan Protić, koga je posjetio ponovno kraljev sekretar, izložio je svoje mišljenje o krizi i zaželio da se dostavi Kralju. Protić je izjavio, da bi homogena radikalska vlada bilo najbolje riješenje današnje vladine krize, tim više što je sam zagrebački blok za takovo riješenje.

Manevri naše vojske u Vojvodini.

BUDIMPEŠTA, 28. Voljni manevri naše vojske u Vojvodini koji se drže pod vrhovnim vodstvom generala Zečevića i Filipovića, pobudili su u Mađzarskoj veliko uznemirenje. Pobjugeni Mađzari šire vijesti, da su ti manevri samo maska za pripreme naše Kraljevine proti Mađzarske. Radi toga u cijeloj se Mađzarskoj vrši intenzivno organiziranje članova »Mađzara koji se bude«. Јучер су u Будимпешти представници градских stranaка održali zajedničku konferenciju, kojoj je predsjedao grof Baczany. Na konferenciji je donesena slijedeća rezolucija: »Pregovori predsjednika vlade grofa Bethlena, koje vodi u inozemstvu, imati će čamo onda uspjeha, ako se granice Mađzarske prošire u smislu Wilsonovih tačaka, ako se prijašnji mađzarski državljani opet povrate pod mađzarski suverenitet, ako se tačno izvrše mirovni ugovori te ako se olakša saobraćaj u susjednim državama i ako se reparaciono pitanje riješi u korist Mađzarske. Uz to još moralo bi se Mađzarskoj dati jedan internacionalan zajam«. Konferencija je konstantovala da se sva ova pitanja nijesu riješila u korist Mađzarske radi toga, što se Mađzarskoj predbacuje da vodi politiku Habzburgovaca, premda je mađzarski narod odlučno proti njima.

BURZE.

ZÜRICH, 28. Deviza Beograd notirala je danas 5/60. Uza sve to, deviza Beograd nije se mogla nabaviti ispod 5/70.

Поможите „Просвјету“!

Вијести.

Опет разбојство на путу Котор—Цетинје. Ових дана су на путу из Котора у Цетинје напали разбојници которског трговца Лажовића и потпуно га опљачкали. Ово је већ пети случај у мјесец дана. Становништво је због тога у великом страху.

Samoubijstvo potpukovnika. Ових је дана извршио у Сарајеву samoubijstvo potpukovnik M. Mihajlović.

Трапарић осуђен на смрт. У Сарајеву је осуђен на смрт на вјешалима Сава Трапарић, ради више разбојстава и пљачке.

Smrt generala Boškovića. У Београду је умро у дубокој старости general Pavle Bošković.

Добrotвор Српске Академије Наука. Ових дана умро је у Београду Lazar Savić, posljednik. Све своје nepokretno imanje оставио је Академији Наука. Imetak се cijeni на 15 милијуна динара.

Smrt pukov. Drag. Mihajlovića. Ових је дана умро у Београду pukovnik Drag. Mihajlović, koji је дуље времена био у Splitu на служби.

Бijeda у Zадру и Пуљу.

Tršćanski „Lavoratore“ donosi dopis из Пуља у коме се описује јадно стање тога града овим ријечима: „Незапосленост све више расте, tvornice propadaju, radnici odlaze другамо да траже посла, telegrafске пруге се укидају, све то, а и толика друга економска питања доказују, да је оправдано pesimistično raspoloženje pučanstva.

Arsenal, jedan од najvećih и najznatnijih, radi тек у врло скућеном објекту те ће доскора бити затворен. Преко три хиљаде незапослених радника не добивају потпоре.

У сличном положају налази се и Zadar. У „prvoj godini novog doba“, како се поносно објављује из fašističkog Rima propadaju novostečeni и тобоже ослободжени крајеви. Судбина Rijeke stigla је и Пуљ и Zadar.

Прилике у Румуњској.

„Прагр Пресе“ јавља, да гласине о промјени устава у Румуњској немају никакве основе и да су такођер неосноване вијести о каквој револуцији у земљи. Либерална влада остаје и даље на кормилу. Опозиција да је услед тога тако слаба, јер свака од опозиционих странака имаде посебних и политичких и материјалних интереса, па је немогуће сложити их у једну целину, да крстарију већину. Према томе је за сада немогуће, вели лист, уздрмати либералну владу у земљи. То се не би побољшало ни онда, када би дошло до нових избора. Опозиционе странке нису анале ни да створе један позитивни заједнички програм, те се ограничују на то, да критикују нови устав, те да приређују уличне манифестације, како би дјеловали на двор и на династију. Опозиција сада жели престати са манифестацијама, али ће их наставити у јесен, послје жетве и то у провинцији. Према томе, за сада је одгођена криза владе у Румуњској.

BERSON
GUMENE PETE,
GUMENE POTPLATE
jeftinije i trajnije su nego od kožei!
Najbolja zaštita protiv vlage i smet!

Модерно уређена

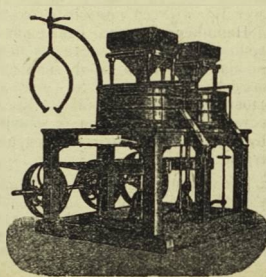
„Нова Штампарија“

у Шибенику

препоруча се п. н. опћинству.

Технички Уред OSKAR KRAUS

TRST Via S. Nicolò 4 II.

Motorи за
лагје и
je-drenjače на
benzin и
naftu нај-
bolje нјем.
konstruk-
cije. Kom-
pletne ма-
šине за tvor-
nice тјесте-
nine и ulja.

CIJENE U DINARIMA.
Informacije i obavještenja
besplatno.

Чок и Манојловић

фабрика црквених воштаних свећа

Шибеник (Далмација).

Израђује црквене воштане свеће сваке величине. - Специјална израда свећа са натписима:

„Ко Крсно Име слави оном и помаже!“ и „Мир Божји, Христос се роди!“

JOSIP JADRONJA
ŠIBENIK

Агенција овлашћена од Министарства за Социјалну Политику. - Отпремање путника у Америку са најбржим паробродима свијета.

— ODLAZAK ИЗ ŠIBENIKA SVAKIH 8 ДАНА —

PREVOZNA CIJENA:
за Buenos Aires Talijanskih lira 867—
за New-York Dolara 105—

За све даљње упуте као и за возне карте обратите се

Агенцији Jadronja - Šibenik.

VULKANIZACIJA u KRANJU

ZASTUPSTVO ZA DALMACIJU U ŠIBENIKU

Stalno на skladištu:

- pune gume по dimenziji.
a) nove auto-pneumatike и unutrašnje gume sviju dimenzija svjetske tvrtke Metzeler;
b) potpuno reparirane auto-pneumatike и unutrašnje gume.

Reparatura:

popravlak sviju vrsta auto-spoljašnjih и unutrašnjih guma.

Špecialiteta: izradak novih protektora и to glatkih, dezini-ranih и okovanih.

KOMPLETNA GARNITURA ZA BICIKL 200 Din.

Cijene izvan konkurencije!

Preporučuje се

PETAR SLJEPČEVIĆ

262. ispod Realkе.

КОНОБА СТАРОГ
ДЕСЕРТНОГ ВИНА „МАРАШТИНА“
и Спумантног вина (Шампањац)
ВАСО ЧОК и ЈОВО ПАКЛАР ШИБЕНИК (Далмација)